

BEGRIPLIG TEXT OCH INFORMATION FÖR ALLA

Sammanfattning

Syftet: att genom samlad kompetens förbättra tillgången till begriplig och tillgänglig litteratur, nyheter och samhällsinformation i Sverige.

Målet:

- att fördjupa kunskapen om hur man skriver begripligt och hur man förmedlar information så att mottagaren med kognitiva nedsättningar kan tillgodogöra sig innehållet på bästa sätt
- att med utgångspunkt i personers olika kognitiva förutsättningar ta reda på hur text, men också andra medier, kan utformas på bästa sätt
- att med hjälp av den nya kunskapen bidra till ett förtydligande och till en nyansering och av begreppen "lättläst", "klartext" och "tillgängliga medier"
- att bidra till att den nya kunskapen sprids bland och börjar användas av relevanta aktörer, framförallt producenter och förmedlare av text och information
- att bidra till att varaktiga samverkansformer skapas mellan slutanvändarna och de myndigheter som idag har i uppdrag att arbeta med "lättläst", "tillgängliga medier" och "klartext", det inbegriper även samverkan dessa myndigheter sinsemellan

Projektet drivs av fyra funktionshinderorganisationer som samlar personer med olika former av kognitiva svårigheter: utvecklingsstörning, afasi, språkstörning, dyslexi, dyskalkyli, autism, Aspergers syndrom och andra autismliknande tillstånd. Medlemmarna i förbunden har både på gruppnivå och individnivå olika förmågor att tillgodogöra sig text och information. I det här dokumentet kallar vi dem slutanvändare eller målgrupp.

Verksamheten leds av en redaktion som har stöd av ett redaktionsråd, vilket i sin tur lutar sig mot det breda kontaktnät organisationerna och myndigheterna har. I styrgruppen för projektet sitter representanter från de fyra funktionshinderorganisationerna, samt representanter från de två deltagande myndigheterna. Projektet planeras pågå i tre år.

Verksamhetens fortsättning efter projektets slut

Projektet samarbetar mycket nära Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, som sedan januari 2015 har uppdraget att utveckla ett efterfrågat kunskapscentrum kring tillgängliga medier. Utgångspunkten för MTM:s verksamhet är att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning. Projektet samarbetar också med Språkrådet vid Institutet för språk och folkminne. Deras uppdrag är bland annat att främja användandet av klarspråk, och att se till att språklagen efterföljs. I språklagens paragraf 11 står bland annat att språket i offentlig verksamhet ska vara begripligt för medborgarna.

Under projekttiden ska funktionshinderorganisationerna, med sina kontaktnät, skapa fungerande och varaktiga samverkansstrukturer med MTM och Språkrådet, men också sinsemellan. Samverkansstrukturerna är viktiga för att de kunskaper och erfarenheter som redan finns, liksom de som tillkommer under projektet och i framtiden, naturligt ska kunna kanaliseras till myndigheternas ordinarie verksamheter, där de ska förvaltas och spridas.

Bakgrund och nyskapande

Den som inte kan ta del av text, information och medier löper stor risk att hamna i utanförskap. Målgrupperna för projektet har av olika skäl svårt att tillgodogöra sig innehåll i text och information som produceras idag - det gäller även lättläst och klartext. Målgrupperna behöver att text och information anpassas efter deras olika förutsättningar.

I projektet vill vi ta reda på hur förutsättningarna ser ut både på grupp- och individnivå och hur vi på bästa sätt kan anpassa texter och information så att det fungerar för slutanvändarna. För att kunna göra det krävs att sakkunniga med kompetens från olika områden samlas till en levande dialog.

Vad görs idag?

Lättläst produceras idag både inom den offentligt finansierade verksamheten hos MTM, men också av olika kommersiella aktörer. Många myndigheter använder klarspråk för att göra texter enkla och begripliga. Hos kommuner, myndigheter och företag finns en ambition att göra information tillgänglig via andra medier, till exempel uppläsning, film eller illustrationer. Vidare har funktionshinderorganisationerna egna tidningar och informationsmaterial, som de på bästa sätt försöker anpassa för sina målgrupper.

Allt detta är bra och viktigt. Fast hur viktigt det är för våra målgrupper med klartext, lättläst eller text och information som gjorts tillgänglig på andra sätt vet vi egentligen inte. Det finns inga studier som på djupet har granskat hur personer med kognitiva nedsättningar tar till sig och begriper innehållet i texter som anpassats på olika sätt. Om vi ska nå fler personer med lässvårigheter måste vi veta mer om vad som blir begripligt för personer med olika förmågor. Det behövs en dialog där forskning och praktik möts, så att ny kunskap och ny teknik kan utnyttjas i de produkter och tjänster som vänder sig till slutanvändarna.

Aktuella rön om våra kognitiva funktioner och funktionsnedsättningar, mediernas möjligheter och språkets förutsättningar, behöver omvandlas till handfasta råd och rekommendationer, som skribenter, förlag och medieproducenter kan luta sig mot. Idag finns nya förutsättningar för att smälta samman kunskapen om språkets och teknikens möjligheter med kunskapen om enskilda brukares förutsättningar. Men idag finns ingen instans som har uppdraget att göra detta grundarbete. Därmed finns inte heller några pengar avsatta för ändamålet, inte ens inom MTM trots deras nya uppdrag.

Vad har tidigare gjorts?

Behovet av litteratur anpassad för personer med kognitiva nedsättningar uppmärksammades av Skolöverstyrelsen (SÖ) redan 1968. Då inriktade man sig gentemot personer med lindrig utvecklingsstörning. Från den tiden härstammar begreppet lättläst.

De Blindas Förening (DBF) producerade vid den tiden talböcker för sin målgrupp.

På 1980-talet övertog den nybildade myndigheten Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) ansvaret för talboksproduktionen, som fortfarande hade blinda och synskadade som huvudsaklig målgrupp. På initiativ från Förbundet barn- unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB), tillkom nyhetstidningen 8-sidor och lättlästa böcker framställdes av olika förlag, med stöd från SÖ. I skiftet 1980-1990-tal samlades resurserna. Stiftelsen för lättläst litteratur och nyheter bildades (vilken senare blev Centrum för lättläst.) Dess uppdrag var att ge ut lättläst litteratur och tidningen 8-sidor. Målgruppen var personer med utvecklingsstörning och ”i viss mån andra”.

Efter läskunnighetens år 1990 uppmärksammades bristande läsfärdighet i bredare grupper. Även personer med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi kan ha behov av anpassade texter, liksom personer med svenska som andraspråk. Sakta breddades användningen av lättlästa texter även till de nya grupperna, men utan att någon egentlig analys av målgruppernas specifika behov gjordes. Nya förlag och tidningsproducenter kom också ut på marknaden, med ambitionen att producera lättläst litteratur och nyheter.

Fortfarande utgick man från det lättlästa grundkonceptet, som tagits fram på 1960-talet för personer med nedsatt förmåga till abstrakt tänkande. Men dyslexi är en rent språklig nedsättning, som inte har med intellekt att göra. Många med dyslexi kan därför vara bättre hjälpta av talböcker (som ursprungligen utvecklades för blinda) än av lättlästa böcker. Men det gäller inte alla.

Dyslexiförbundet FMLS startade år 1999 Arvsfondsprojektet Språka loss. Det fördjupade kunskapen om hur man bör skriva för personer med läs- och skrivsvårigheter, som inte beror på syn, hörsel eller utvecklingsstörning. Resultatet presenterades i en kravspecifikation som gavs ut i samverkan med Hjälpmiddelsinstitutet. Här påtalades också målgruppens behov av grafisk form i kombination med text, bild, film och uppläst text.

Under 1990-talet och första decenniet på 2000-talet växte samhällets krav på individernas egen förmåga att ta till sig information, i samma takt blev allt fler grupper med specifika nedsättningar som påverkar läsförmåga och läsförståelse synliggjorda i samhällsdebatten, det handlade bland annat om grupper med ADHD, autism (dit också Aspergers syndrom hör), afasi och språkstörning.

I den rådande infrastrukturen, där både en statlig stiftelse och kommersiella aktörer marknadsförde lättlästa produkter och tjänster, fanns det begränsat utrymme för att i grunden utveckla eller nyansera konceptet lättläst. Fokus låg på att sälja in de befintliga produkterna och tjänsterna till de allt större grupperna som kunde tänkas ha behov av anpassningar.

Funktionshinderpolitiken, som manifesteras i det synsätt på individen som framkommer i ICF, ”Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa” (antagen av WHO, översatt och använd av Socialstyrelsen), där enskilda nedsättningar ställs i direkt förhållande till åtgärd, tydliggör än mer behovet av ett ”nytänk”, även när det gäller vad som är lättläst och tillgängligt. Nya forskningsrön, om språket, om målgruppernas behov och förutsättningar och om de nya mediernas möjligheter att överbrygga eventuella hinder, talar i samma

riktning. Det är inte längre nog att på olika sätt anpassa och tänja det ursprungliga konceptet.

År 2013 bytte TPB namn till Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) till följd av att uppdraget under åren 2010-2012 utvidgats till att även omfatta tillgänglighet till dagstidningar, kulturtidskrifter och teckenspråkig litteratur. Från januari 2015 har MTM övertagit ansvaret för statens insatser för lättläst. MTM har fått i uppdrag att utveckla ett kunskapscentrum kring tillgängliga medier, baserat på det som kallas "det utvidgade textbegreppet", som inkluderar text, bild, ljud, film och multimedia. Hur nämnda kunskapscentrum ska utvecklas och vilken kompetens det finns att utveckla det, beskrivs inte i detalj i direktiven.

Inom MTM finns från och med 2015 ett rådgivande organ i form av ett vetenskapligt råd. Syftet med detta råd är att stödja myndigheten i att främja och sprida forskning kring tillgängliga medier och målgruppen. Rådet består av nio forskare från ett brett fält av discipliner.

Kunskapen som behövs finns i hela samhället. De organisationer som företräder personer med olika funktionshinder samlar medlemmar med egna nedsättningar och deras anhöriga. Under många år har organisationerna byggt nätverk med forskare, praktiker och andra sakkunniga, som alla har specialkompetens relaterat till respektive grupp.

I det här projektet "Begriflig text och information för alla", vill ett antal funktionshinderorganisationer, i nära samverkan med MTM och Språkrådet, ta tillvara på den kompetens som finns och genom den utveckla kunskapen om hur man producerar och förmedlar information och litteratur för respektive målgrupp. I detta arbete kan MTM:s vetenskapliga råd spela en viktig roll som "second opinion" kring det här projektets genomförande och resultat.

Hur skiljer sig projektet från vad ni eller andra redan gjort?

Kunskapen som idag finns spridd i samhället måste samlas in och utvecklas i en öppen dialog med tidigare nämnda bredd av personer med egna svårigheter, sakkunniga, forskare och myndigheter. Detta har aldrig tidigare gjorts. Funktionshinderrörelsen har inte haft kapacitet att göra detta. Och vare sig MTM, Språkrådet eller någon annan myndighet har haft (eller har) till uppgift att göra detta. I och med projektet finns det möjlighet att inleda arbetet med att sammanställa befintlig kunskap som underlag för fortsatt arbete.

På vilket sätt är projektet nyskapande och utvecklande för målgruppen?

Det finns ett flertal goda exempel i Sverige och internationellt där enstaka metoder som projektet är tänkt att tillämpa använts. Men antagligen har självupplevda erfarenheter och forskning aldrig tidigare på ett sådant fundamentalt sätt i ett helhetsgrepp omvandlats till praktiska råd om hur man bör skriva och förmedla text och information så att den blir begriflig för alla.

Hela projektet är nyskapande i och med att fokus flyttas från medierna, "lättläst", "talbok", "klarspråk" och dyligt, till enskilda individers behov och förutsättningar.

Fokus hamnar på vad som är lättläst, tillgängligt och användbart för en specifik individ i en specifik situation.

Nedsatt korttidsminne kan göra att läsaren får svårt med texter där författaren hänvisar till det som sagts tidigare i texten. Det kan också vara svårt för den som har svårt att avkoda bokstäverna och därför läser sakta. Då kan *avståndet i tid*, mellan det aktuella stycket och det författaren hänvisar till, bli för stort även för ett "normalt" korttidsminne. Personer med dyslexi har svårt med avkodningen av tecken och är ofta hjälpta av att få lyssna till texten. Men det är inte säkert att det räcker för den som har nedsatt korttidsminne.

En del slutanvändare med lässvårigheter tolkar språket bokstavligt, vilket gör att ironi, metaforer och ordvitsar kan gå dem förbi. De kan ibland få hjälp att förstå en vits och då skratta åt den. Andra slutanvändare med läshinder kan tvärtom ha lätt för samma sak och till och med vara hjälpta av just associativa uttrycksätt.

Frågor på den här nivån har tidigare inte ställts och här kan man fortsätta med hur metaforer, synonymer, priming, olika genrer osv. fungerar för olika läsare. På det här sättet riktas fokus mot individens förmågor, istället för som oftast på svårigheterna och undvikande. Vi tänker oss också en fördjupning av hur text fungerar i förhållande till andra uttrycksätt, som exempelvis film, bild och layout, fungerar för olika slutanvändare.

Projektet är också nyskapande genom att det stärker kontaktnätet mellan olika aktörer, inte bara kring det som kallas lättläst utan också i förhållande till klarspråk och användandet av andra medier.

Vem har definierat problemet?

Vi ser det inte som ett problem, utan snarare som en nyansering och fördjupning av ett komplext område som handlar om hur man producerar text och information så att den blir begriplig för personer med olika kognitiva förutsättningar. Behovet av ett projekt som detta har vuxit fram inom de organisationer som står bakom ansökan och har i sin tur mottagits mycket positivt från personer på olika myndigheter och forskare, som fått ta del av tankarna.

Vad är det övergripande syftet med projektet

Syftet är att göra text och information begripligare för slutanvändarna. Vi vill omvandla existerande erfarenheter och kunskaper om kognition, språk och media till praktiska råd som kan tillämpas vid skapande av texter och medier. Dit når vi genom att bygga en bro mellan å ena sidan slutanvändarnas erfarenheter och forskarnas kunskap, och å andra sidan de aktörer som skapar och förmedlar text och information.

Mål och metod

Vad vill ni uppnå med projektet?

Projektet ska fördjupa kunskapen om hur man skriver och förmedlar information för personer med olika typer av kognitiva funktionsnedsättningar.

Det ska också skapa varaktiga länkar mellan organisationerna och deras breda nätverk, Myndigheten för tillgängliga medier (MTM), som fått ett nytt uppdrag att utveckla ett kunskapscentrum kring lättläst och andra medier, samt Språkrådet,

som serverar språkkonsulter och andra språkintresserade med information om hur språket fungerar.

I förlängningen räknar vi med att projektet leder till att det genereras mer ändamålsenliga texter och information för respektive slutanvändare, samt ett förtroendefullt klimat mellan olika aktörer på området.

Vilka mål finns?

Att belägga vad som är gemensamt och vad som skiljer mellan slutanvändare med olika typer av kognitiva nedsättningar, när det gäller förmågan att tillgodogöra sig text och information. Det ska göras både på gruppnivå och individuellt, och med utgångspunkt från WHO:s verktyg ”Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa” (ICF).

Hur kommer ni att gå tillväga för att uppnå målet?

Vi kommer att i samråd med sakkunniga ringa in och utveckla specifika frågeställningar om för- och nackdelar med olika sätt att uttrycka sig textuellt och medialt. Till exempel hur metaforer, ”priming” och berättarform med ljud eller film presenterat på olika sätt fungerar. Tidigare forskning och erfarenheter beaktas när frågeställningarna väljs och formuleras. En del frågeställningar testas sedan på olika grupper om 5-8 slutanvändare, som varje medverkande organisation håller i.

Dessa tester fortgår under hela projektet, med olika frågeställningar i fokus. På så sätt räknar vi med att kunna belägga hur olika uttryckssätt faktiskt fungerar i förhållande till respektive målgrupps funktioner. Här kommer vi att använda oss av det verktyg för att samla information om målgruppernas behov, som tas fram på initiativ av Arvsfondsprojektet Begripsam. Vi kommer att anlita professionella testledare för konsultation och till vissa delar av genomförandet.

Vi kommer inledningsvis att göra enklare läsarundersökningar av de olika tidningarna som vänder sig till målgrupperna. Syftet är att undersöka hur läsarna tar till sig och begriper innehållet. Förbundens egna tidningar och övriga tidningar som ansluter sig till projektet deltar i läsarundersökningen. Under projektets gång får producenterna av texterna ta del av den kunskap som genereras i projekten. I slutet av projektet gör vi en ny undersökning för att ta reda på om begripligheten förändrats. För läsarundersökningen planerar vi att anlita ett externt läsarundersökningsföretag.

Lämpliga personer att involveras i projektet är dels de som har behov av att utveckla sina egna kunskaper och dels de som själva kan bidra med egen kompetens på området. Det innebär att vi involverar:

- Företrädare inom förbunden och närstående till förbunden, som har specialkompetens kring språk och de speciella funktionsnedsättningarna.
- Redaktörer för förbundens egna tidningar.
- Företrädare för övriga tidningar som skriver specifikt för målgrupperna,
- Företrädare för olika förlag som skriver för målgrupperna.

- Forskare med specialkompetens på språk, medier och olika funktionsnedsättningar.
- Språkkonsulter och andra konsulter med specialkompetens.
- Företrädare för MTM, Språkrådet och andra myndigheter.
- Förmedlare av litteratur och medier, som bibliotekarier, lärare, webbredaktörer m.fl.
- Verksamma inom standardiseringsgrupper, som arbetar med språk och kommunikation.

Vid sidan av själva projektet vill vi intressera forskarsamhället att utifrån följa projektet för att sammanställa och analysera kunskap och resultat om olika språkliga uttryckssätt i förhållande till målgrupperna. Ingången till forskarvärlden är genom de forskare som engageras i projektet.

Vilka metoder kommer att användas i projektet?

Projektledningen kommer med hjälp av olika konstellationer av ovanstående aktörer att:

- Sammanställa existerande kunskap om språkliga uttryckssätt satta i relation till olika kognitiva förmågor
- Formulera relevanta frågeställningar kring språkliga uttryckssätt satta i relation till olika kognitiva förmågor
- Formulera frågeställningar om text kontra andra medier
- Engagera lämpliga personer för att utveckla diskussionsunderlag om befintlig kunskap samt om de nya specifika frågorna.
- Arrangera workshop och seminarier, som webbsänds, där framtagna frågeställningarna och olika sätt att anpassa texter diskuteras, prioriteras och utvecklas
- Utveckla frågematerial samt finna testmetoder för att kunna belägga relevansen i detta material
- Testa hypoteserna i de testgrupper organisationerna håller i
- Dokumentera resultaten i rörlig bild och text
- Sprida de kunskaper som kommer fram, bland annat via en digital kunskapsplattform för projektet, seminarier och hearing.
- Medverka i pågående standardiseringsarbete kring kognition och språklig tillgänglighet

Beskriv målgruppens delaktighet i projektet

Beskriv målgruppen för projektet. Redogör för hur ni vet att projektet är efterfrågat av målgruppen och hur ni ska nå dem

Projektet syftar till att fördjupa kunskapen om behoven och förutsättningarna hos personer med utvecklingsstörning, läs- och skrivsvårigheter/dyslexi, autism (där också Aspergers syndrom ingår), afasi och språkstörning.

Även personer med svenska som andraspråk, synskador, ADHD, psykiska nedsättningar, hörselskador och barndomsdöva kan ha behov av anpassade texter, men det är ett allt för brett område för detta projekt. Vi kommer ändå att ha med kompetens på de områdena, så att vi på en lägre ambitionsnivå kan precisera likheter och skillnader i förhållande till projektets huvudsakliga målgrupper med utgångspunkt i det synsätt ICF har.

För att i praktiken åstadkomma bättre texter och information, kommer projektet också att involvera förlag och tidningar som skriver för målgrupperna. Med utgångspunkt från egen kompetens, egna behov och förutsättningar kan förlag och tidningar ta del av det som framkommer i projektet och omsätta det i praktisk tillämpning.

Slutanvändarna involveras genom sina organisationer, dels i de testgrupper där de kommer att engageras, men också i de dialoger och samtal som kommer att föras kring resultaten.

Vi vet att kunskapen som projektet samlar och genererar är efterfrågad eftersom våra organisationer företräder målgrupperna och dessutom har kontakt med forskare samt producenter av texter och information.

Beskriv även målgruppens delaktighet i planering, genomförande och fortsättning av projektet.

Projektet har vuxit fram inom organisationerna och är en logisk följd av målgruppernas erfarenheter. Arbetsätten har delvis testats i ett pågående arvsfondsprojekt Begripsam, där brukare själva kommit till tals. Det projektet ägs av tre funktionshinderförbund och engagerar både medlemmar med olika kognitiva nedsättningar samt yrkesverksamma.

Vi kommer att arbeta på liknande sätt med olika konstellationer av slutanvändare, parallellt med workshops och dialogseminarier där yrkesverksamma, forskare och slutanvändare engageras.

Aktiviteter

Beskriv kortfattat vad som ska göras i projektet och aktiviteter under år ett. Om projektet är flerårigt, beskriv även aktiviteter för år två och tre.

Under projektår ett ska följande göras:

1. 2-4 sakkunniga samlar och sammanställer befintlig kunskap om hur olika språkliga uttryck korrelerar med människans kognitiva förmågor.
2. en arbetsgrupp med 5-10 deltagare med olika kompetens förbereder frågeområden om språkliga uttryckssätt satta i relation till människans kognitiva förmågor. Frågeområdena handlar om hur slutanvändarna tolkar och förstår enskilda och sammansatta språkliga moment och hur producenter kan göra text och information begriplig för målgrupperna, samt även om hur olika medier underlättar eller försvårar begripligheten för målgrupperna. Hänsyn till redan befintlig kunskap och erfarenheter tas.

3. frågeunderlaget skickas ut till valda intressenter som ombeds komma med synpunkter och kompletteringar. Utskicket görs lämpligen i samband med inbjudan till workshopen (punkt 4).
4. i samverkan med MTM och Språkrådet arrangeras en workshop för ca 60 personer från inblandade organisationer, myndigheter och forskare. Frågeunderlaget som tagits fram presenteras. Frågeställningar utvecklas och kompletteras, definieras och prioriteras, utifrån vikt, relevans, slutanvändarnas förmågor och producenternas behov av verktyg och riktlinjer. Målet är att deltagarna ska enas kring ett antal frågekomplex. Kunskapen som frågorna är tänkta att generera, ska leda till att vi kan utveckla våra sätt att skapa och förmedla text och information som fungerar för olika slutanvändare. Sammansättningen av deltagare i workshopen samt frågeunderlaget ska i förväg förankras i projektets styrgrupp.
5. arbetsgruppen (från punkt 2) ska med utgångspunkt från resultaten av workshopen och egen kompetens förbereda för tester. Hur kan testerna genomföras i de olika grupperna och hur ska frågorna formuleras? Detta bör ske i samarbete med en erfaren testledare. Ett antal exempeltexter för testerna ska ta fram - för varje frågeområde ska en generell och minst två anpassade texter författas.
6. testledare ska tillsammans med företrädare från respektive organisation samt från projektet testa enligt de hypoteser som kommit fram. De 4 organisationerna samlar en varsin testgrupp om 5-8 personer.
7. testresultaten analyseras.
8. redaktörer från de olika tidningarna och förlagen träffas för att diskutera frågeställningar som ska ställas i läsarundersökningen (punkt 10,) och hur undersökningen kan genomföras för de olika målgrupperna. Eventuellt måste sakkunniga från de olika områdena anlitas.
9. under det första halvåret genomförs en läsarundersökning av hur målgrupperna tillgodogör sig "sin" tidnings innehåll.
10. redaktörerna träffas. Resultat av läsarundersökning och från testerna presenteras och diskutera hur tidningarnas företrädare under projekttiden ska bära sig åt för att kunna omsätta det i det praktiska arbetet

Alla större möten dokumenteras med film och i skrift. Under år ett kommer projektet, att i samråd med MTM och Språkrådet, ta fram en plattform där material samlas och publiceras på lämpligt sätt. Materialet som samlas ska sedan föras över till och förvaltas av MTM. Även Språkrådet kommer att kunna publicera materialet i sina kanaler.

Projektår två:

Under år två kommer erfarenheterna från första året att tas tillvara, vilket gör att arbetsformerna kan förändras något. Men som vi ser det nu kommer det att ske så här:

1. seminarium om resultaten från år 1 arrangeras.
2. punkt 5 till 7 från år ett upprepas minst två gånger med andra frågeställningar.

3. i samråd med MTM och Språkrådet arrangeras möten med redaktörer, skribenter, producenter och förmedlare av texter och information för att presentera resultat och diskutera hur dessa kan omsättas i det praktiska arbetet. (Detta kan ske på olika sätt, dels som separata träffar, men också som inslag på befintliga konferenser.)
4. i samverkan med MTM och Språkrådet, vid projektårets slut, arrangera ett heldags webbsänt dialogseminarium, där resultat presenteras och debatteras.

Alla större möten dokumenteras med film och skrift och publiceras i på webbplatsen för ändamålet.

Projektår tre:

1. punkt 5 till 7 från år ett upprepas minst en gång med andra frågeställningar.
2. punkt 4 från år två upprepas
3. föra dialog med företrädare för MTM och Språkrådet om det fortsatta arbetet utifrån slutsatserna i projektet.
4. i samverkan med MTM och Språkrådet arrangeras en avslutande webbsänd hearing då resultaten presenteras och diskuteras. Deltagare är bland annat slutanvändare, representanter från berörda yrkesgrupper, forskare och myndigheter. (Vår förhoppning är också att UR skulle kunna intresseras för att sända det i tv)

Sammandragningarna dokumenteras med film och skrift och publiceras på webbplatsen för ändamålet.

Under hela projektet:

Projektledningen samråder regelbundet med utsedd representant från MTM och Språkrådet, samt gör dragningar inför styrgruppen vid behov eller minst tre gånger per år. I styrgruppen sitter representanter från de fyra drivande organisationerna, från MTM och från Språkrådet.

Projektledningen håller kontakt med alla som ingår i nätverket, upphandlar filmning/redigering/textning, samt skriftlig dokumentation av de olika sammandragningarna.

Projektledningen upphandlar i samråd med nätverket testledare och skribent av exempeltexter att använda i testerna.

Projektledningen upphandlar, i samverkan med respektive tidnings redaktör, undersökningar av hur respektive tidnings målgrupp idag tillgodosör sig tidningarna och hur det ser ut vid projektets slut.

En viktig uppgift är att på bästa möjliga sätt involvera slutanvändarna i olika sammanhang och dokumentera hur de engageras, så att de kan fortsätta vara högst delaktiga i arbetet med att vidareutveckla begripliga texter och information även när projektet är slut.

Beskriv projektets överlevnad

Hur ska verksamheten eller metoden drivas vidare efter projektets slut i er eller annan organisation?

Projektet kommer att drivas i mycket nära samarbete med Myndigheten för tillgängliga medier (MTM). Myndigheten kommer att tillsätta en ansvarig kontaktperson för projektets ansvar för processen att lämna över resultatet till förvaltning.

Även med Språkrådet kommer samarbetet att vara tätt, och efter projektet kommer Språkrådet att kunna använda och sprida den kunskap och det material som tas fram i projektet. Vi ser att det under tre år kommer att byggas upp en kultur och ett förtroende mellan olika aktörer, där målgrupperna själv får möjlighet att "sätta agendan" för kommande arbete. Efter projektets tredje år finns förtroendefulla kanaler mellan målgrupperna, MTM, Språkrådet och andra myndigheter, forskarsamhället, kommersiella aktörer och det övriga civilsamhället.

Dialogen mellan skribenter, producenter och andra språkintresserade, forskare och brukare ökar i sig intresset för frågan om hur man skriver och producerar tillgängliga texter och medier.

Genom att tidningsredaktioner, förlag och olika myndigheter är involverade i arbetet kommer resultatet också att omsättas i praktisk tillämpning och spridas.

Erfarenheterna och kunskaperna kommer slutligen att tas till vara i det standardiseringsarbete som pågår - ett arbete som både brukarorganisationerna, via HSO, och myndigheter är involverade i.

Om verksamhetens fortsättning kräver fortsatt finansiering, hur är det tänkt att finansieras?

Efter projektet kan MTM vid behov undersöka om verksamheten kan finansieras via MTM:s anslag.

Samarbeten

Om ni har tänkt att samarbeta med andra aktörer, beskriv hur ni ska samarbeta och vilken roll era samarbetsparter har i projektet.

Det som genomsyrar hela projektet är samarbeten mellan aktörer med olika kompetenser. En del samarbeten kräver finansiering via projektet, andra kan och föredrar att själva ta sina kostnader.

De fyra organisationerna Afasiförbundet, Autism- & Aspergerförbundet, Dyslexiförbundet FMLS och FUB - för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, är ägare av projektet. Huvudman är Dyslexiförbundet FMLS.

Organisationerna samarbetar med:

Myndigheter

- *MTM, som övertagit ansvaret för statens insatser för lättläst, har stor kompetens på området och kommer att medverka vid genomförandet av projektet. Ett av deras uppdrag är att utveckla ett kunskapscentrum, vilket det här projektet vill bidra till. MTM ansvarar också för att stödja utgivning och distribution av den oberoende lättlästa nyhetstidningen 8 SIDOR, vilket gör även den till en möjlig samarbetspart. MTM och 8-sidor bär sina egna kostnader.*

- *Institutet för språk och folkminnen/Språkrådet* bedriver omfattande rådgivning när det gäller språket, både för forskare och allmänhet. De medverkar i olika medier, seminarier och nätverk och har ett brett kontaktnät som omfattar grundskolor, gymnasieskolor, folkhögskolor, universitet och högskolor, statliga myndigheter, kommuner, bibliotek, företag, organisationer, föreningar, medier och allmänheten. De medverkar också i det här projektet, vars resultat på så sätt, i samverkan med MTM, kan få bredast möjliga spridning. De bär sina egna kostnader.
- *Projektledningen kommer att i samråd med MTM och Språkrådet* utveckla formerna för hur resultatet ska spridas under projekttiden, och för hur överlämnandet av materialet ska ske när projektet tar slut.
- *Projektledningen* har också kontaktpersoner inom *Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM och Myndigheten för Delaktighet, MfD*, som själva bär kostnaderna för sin medverkan.

Kommersiella aktörer

- *Tidningen Sesam*, vänder sig till personer med svenska som andraspråk. Som andra tidningar har de en tajt ekonomi varför deras medverkan arvoderas av projektet.
- *Nypon förlag*, som ger ut lättläst litteratur för barn och unga och *Vilja förlag* som ger ut lättläst för vuxna, medverkar och står själva för sina kostnader.
- Det står också öppet för *andra förlag* att ansluta sig på samma villkor.
- Sökande organisationer har i tidigare arvsfondsprojekt samarbetat med företaget Funka, för att bland annat lägga upp tester och medverka vid dialoger. Så kommer att ske även i detta projekt. Denna tjänst upphandlas av projektet.
- Företaget Skop genomför läsarundersökningar. Denna tjänst upphandlas av projektet.

Forskning och annan sakkunskap

- *Forskarstiftelsen ALA* ägs av FUB och bedrev i många decennier forskningsverksamhet. Sedan 2006 driver stiftelsen utvecklingsprojekt i nära samarbete med Riksförbundet FUB. De har tagit fram ett stort antal rapporter som handlar om utvecklingsstörning och de har ett kontaktnät som innefattar forskare på området.
- *Svenska Dyslexiföreningen* organiserar professionen inom dyslexiområdet och står mycket nära Svenska Dyslexistiftelsen, som organiserar forskare på området. Sv. Dyslexiföreningen medverkar med sin kompetens och sitt kontaktnät. Denna insats arvoderas av projektet.
- Flera enskilda forskare har tagit del av projektiden och meddelat att de finner det mycket intressant och att de gärna medverkar i mån av tid.
- Flera språkkonsulter med specialkompetens på olika områden kommer också att involveras mot ersättning från projektet.